

HUS-yhtymän lausunto translain johdosta tehtävistä asetusmuutoksista (VN/28904/2022)

HUS-yhtymä kiittää kutsusta translain johdosta tehtävistä asetusmuutoksista järjestettyyn kuulemistilaisuuteen ja mahdollisuudesta antaa asiassa kirjallisen lausuntonsa. HUS-yhtymä haluaa tuoda esiin seuraavat asetusehdotusta koskevat huomiot.

Asetusehdotuksen 5 §:n mukaan ”...Lisäksi Helsingin yliopistollisen keskussairaalan tehtävänä on: 6) sukupuolen korjaamiseen tähtäävä sukuelinkirurgia kivespussien, kivesten, kohdun ja munasarjojen poistoa lukuun ottamatta.” HUS-yhtymä ehdottaa, että sana *kivespussien* poistetaan säännöksestä. Ehdotuksen perusteluna on se, että pelkkien kivespussien leikkaaminen ei yksinään ole vakiintunut menetelmä sukupuolenkorjausprosesissa, vaan sen tekeminen vaatii alaan perehtyneisyyttä ja ymmärrystä henkilölle mahdollisista tulevista leikkauksista. Lisäksi kivespussin ihon poisto vaikeuttaa merkittävästi mahdollista myöhempää vaginoplastiaa, jos henkilö toivoisi varsinaista sukupuolenkorjausleikkausta.

Asetusehdotus ei suojaa henkilöitä siltä, että he mahdollisesti harkitsemattomasti tai sairauden vuoksi kävisivät peruuttamattomassa sukupuolenkorjauskirurgiassa yksityissektorilla Suomessa ilman todellista pysyvää transsukupuolisuusdiagnoosia, mahdollisesti hyvin epätydyttävällä tuloksella. Olisi suotavaa, että lainsäädöllisesti edellytettäisiin, että yksityissektorilla sukupuolenkorjaushoitoja, hormonihoidoita tai leikkauksia ei saisi tehdä ilman joko Helsingin yliopistolliseen keskussairaalan ja Tampereen yliopistolliseen sairaalan keskitettyä sukupuolenkorjaushoitojen edellytyksiä arvioivaa tutkimusta. Suomessa on maailmanlaajuisesti vertaillen erittäin vähän hoitoja katuvia, eikä yhtään Suomessa tehdyn sukupuolenkorjausleikkauksen katunutta. Kuitenkin rintakehän leikkauksia katuvia on useita, sekä yksityissektorilla että julkisella sektorilla tehtyinä.

Edelliseen liittyen asetuksessa, tai muualla lainsäädännössä, olisi hyvä myös selvittää, miten toimitaan jatkossa mahdollisten sellaisten katujien osalta, jotka ovat käyneet sukupuolenkorjaushoidoissa oma-aloitteisesti ilman asianmukaista diagnoosia. Kuuluuko myös heidän mahdollinen takaisinkorjauskirurgiansa julkisen sektorin toimintaan?

Seulontoihin liittyvä asetusmuutos tulisi olla riittävän väljä, jotta mahdolliset tulevaisuudessa käynnistettävät vain toiseen sukupuoleen kohdistuvat seulonnat (esim. uusien geenivirhelöydösten perusteella) olisivat mahdollisia myös sukupuolenkorjauksen läpikäyneille.

Muilta osin viittaamme asiasta aikaisemmin antamaamme lausuntoon, johon meillä ei ole lisättävää.

Teppo Heikkilä
Hallintoylilääkäri, HUS-yhtymä